

บทที่ ๒

ระเบียบวิธีวิจัยและข้อมูลพื้นฐานทางประชากร

การศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร และความคิดที่จะทำหมันนี้ ได้ใช้ข้อมูลจากโครงการวิจัยชื่อ โครงการย้ายถิ่นของประชากร กับ การพัฒนา ซึ่งจัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์บุคคลตัวอย่างตามแบบสอบถาม จากเขตเมืองและเขตชนบทโดยสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อเดือน เมษายน-พฤษภาคม ๒๕๒๔

การสุ่มตัวอย่าง

โครงการย้ายถิ่นของประชากรกับ การพัฒนา มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการย้ายถิ่นของประชากรกับการพัฒนา โดยให้ความสนใจเกี่ยวกับการย้ายถิ่น และความสมดุลงของการกระจายของประชากร กับการพัฒนา ดังนั้นจึงแบ่งพื้นที่ที่จะศึกษาตามระดับของการพัฒนาเป็น ๔ เขต คือ เขตมหานคร (metropolis) เขตเทศบาลขนาดกลาง (intermediate sized urban area) เขตชนบทพัฒนา (rural more development) และเขตชนบทด้อยพัฒนา (rural less development)

ในการสุ่มตัวอย่าง ได้มีขั้นตอนของการสุ่มตัวอย่างดังนี้

เขต เมือง

๑. เลือกเขต เทศบาล (Municipality)
๒. เลือกกลุ่มเจนนับ หรือชุมชนอาคาร (Enumeration Block)
๓. เลือกครัวเรือน (Household)
๔. เลือกบุคคลที่อยู่ในเป้าหมาย (Individual) หรือบุคคลตัวอย่าง

๑. การเลือกเขต เทศบาล เป็นการเลือกเขตเทศบาลที่มีประชากรมากที่สุด เพื่อเป็นตัวแทนของ เขตมหานคร และเขตเทศบาลขนาดกลาง โดยอาศัยจำนวนประชากร จากทะเบียนราษฎร กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้เขตตัวอย่างดังนี้

- กรุงเทพมหานคร เป็นเขตมหานคร
- เทศบาลนครเชียงใหม่ เป็นเขตเทศบาลขนาดกลางในภาคเหนือ
- เทศบาลเมืองหาดใหญ่ เป็นเขตเทศบาลขนาดกลางในภาคใต้
- เทศบาลเมืองอุบลราชธานี เป็นเขตเทศบาลขนาดกลางในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เทศบาลเมืองอุบลราชธานี ไม่ได้เป็นเขตเมืองที่ใหญ่ที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ที่ถูกเลือกก็เพื่อให้สอดคล้องกับโครงการสตรีกับการพัฒนา ซึ่งจะเป็นการสะดวกในการนำมาแปลผลต่อเนื่องกัน)

๒. การเลือกขุมรวมอาคาร เลือกด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) และให้โอกาสของการเลือกเป็นปฏิภาคกับขนาดของประชากร (Probability Proportional to Size) โดยอาศัยแผนที่ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และได้ขุมรวมอาคาร (enumeration block) ตามเขตเทศบาลดังนี้

กรุงเทพมหานคร	๔๐	ขุมรวมอาคาร
เทศบาลนครเชียงใหม่	๑๔	ขุมรวมอาคาร
เทศบาลเมืองหาดใหญ่	๒๔	ขุมรวมอาคาร
เทศบาลเมืองอุบลราชธานี	๑๑	ขุมรวมอาคาร
รวม	๑๐๐	ขุมรวมอาคาร

๓. การเลือกครัวเรือนตัวอย่าง เลือกจากขุมรวมอาคารที่ถูกเลือกแล้ว โดยให้ทุกหน่วย ของครัวเรือนตัวอย่าง มีโอกาสถูกเลือกเท่าๆ กัน การเลือกได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยอาศัยแผนที่ ที่ได้ปรับปรุงให้ทันสมัย กรณีครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างประกอบด้วย ครัวเรือนมากกว่า ๑ ครัวเรือน (เช่น บ้านที่เช่ารวมกัน อาคารชุด หอพัก ฯลฯ) เลือกครัวเรือนตัวอย่าง โดยวิธีจับฉลาก ได้ครัวเรือนตัวอย่างตามเทศบาลต่างๆ ดังนี้

กรุงเทพมหานคร	๔๖๐	ครัวเรือน
เทศบาลนครเชียงใหม่	๑๕๑	ครัวเรือน
เทศบาลเมืองหาดใหญ่	๑๕๖	ครัวเรือน
เทศบาลเมืองอุบลราชธานี	๑๔๐	ครัวเรือน
รวม	๑,๐๑๗	ครัวเรือน

๔. เลือกบุคคลตัวอย่าง จากครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง (กล่าวละเอียดในวิธีเก็บข้อมูล)

เขตชนบท

๑. เลือกหมู่บ้านตัวอย่าง
๒. เลือก ครัวเรือนตัวอย่าง
๓. เลือก บุคคลตัวอย่าง

๑. การเลือกหมู่บ้านตัวอย่าง โดยเลือกจากจังหวัดที่เขตเทศบาลตกเป็นตัวอย่าง ในการสำรวจ ก่อนการเลือกหมู่บ้าน ได้แบ่งหมู่บ้านออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ หมู่บ้านพัฒนา (rural more development) และหมู่บ้านด้อยพัฒนา (rural less development) โดยอาศัยการแบ่งหมู่บ้านตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง หมู่บ้านพัฒนา ซึ่งประกาศเป็นรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๓-๒๕๒๓ ในการคัดเลือกหมู่บ้าน ได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และได้หมู่บ้านตามจังหวัดดังนี้

	หมู่บ้านพัฒนา	หมู่บ้านด้อยพัฒนา	รวม
จังหวัดเชียงใหม่	๑	๒	๓
จังหวัดสงขลา	๑	๒	๓
จังหวัดอุบลราชธานี	๑	๒	๓
รวม	๓	๖	๙

๒. เลือกครัวเรือนตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยให้ทุกหน่วยของครัวเรือนตัวอย่าง มีโอกาสถูกเลือกเท่าๆ กัน ก่อนการสุ่มตัวอย่างได้คัดเลือกรายชื่อ เจ้าบ้านตามลำดับ เลขที่บ้านทุกบ้าน จากอำเภอ แล้วนำไปปรับปรุงให้ทันสมัยภายในหมู่บ้าน ในกรณีหมู่บ้านตัวอย่างมีจำนวนครัวเรือน เท่ากับ หรือน้อยกว่าครัวเรือนที่ต้องการให้สัมภาษณ์ทุกครัวเรือน ซึ่งได้ครัวเรือนตามเขตต่างๆ ดังนี้

	หมู่บ้านพัฒนา	หมู่บ้านด้อยพัฒนา	รวม
จังหวัดเชียงใหม่	๑๐๐	๑๐๒	๒๐๒
จังหวัดสงขลา	๙๗	๘๘	๑๘๕
จังหวัดอุบลราชธานี	๑๐๕	๑๐๖	๒๑๑
รวม	๓๐๒	๒๙๖	๕๙๘

๓. เลือกบุคคลตัวอย่าง จากครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง (กล่าวละเอียดในวิธีเก็บข้อมูล)

วิธีเก็บข้อมูล

การจัดเก็บข้อมูลในโครงการนี้ เป็นการเก็บข้อมูลโดยตรง โดยวิธีออกแบบสอบถาม และนำไปสัมภาษณ์ บุคคลตัวอย่าง

ในเขตเมือง บุคคลตัวอย่าง หมายถึงบุคคลที่ตกเป็นตัวอย่างของการสำรวจเป็นบุคคลในข่ายการสำรวจที่จะต้องทำการสัมภาษณ์ ซึ่งบุคคลในข่ายการสำรวจหมายถึงบุคคลที่มีคุณสมบัติเบื้องต้นเข้าข่ายของการสำรวจ คือ

- ก. เป็นสมาชิกประจำของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง
- ข. อายุระหว่าง ๑๕-๖๔ ปี
- ค. กำลังทำงานเชิงเศรษฐกิจ

ทั้งนี้โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน เพศ สถานภาพการสมรส หรือการย้ายถิ่น

ในการสัมภาษณ์ บุคคลตัวอย่าง ให้ถือตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

๑. ในกรณีที่ครัวเรือนตัวอย่างไม่มีบุคคลในข่ายการสำรวจ จะไม่มีบุคคลตัวอย่างสำหรับครัวเรือน
๒. ในกรณีที่ครัวเรือนตัวอย่างมีบุคคลในข่ายการสำรวจเพียงคนเดียว ให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็น บุคคลตัวอย่าง ซึ่งนักสำรวจจะขอทำการสัมภาษณ์
  - ๒.๑ ถ้าทำการสัมภาษณ์ บุคคลตัวอย่างนี้ไม่ได้ จะไม่มีบุคคลตัวอย่างสำหรับครัวเรือนนั้น
๓. ในกรณีที่ครัวเรือนตัวอย่างมีบุคคลในข่ายการสำรวจมากกว่า ๑ คน ให้เลือกบุคคลตัวอย่าง จากบุคคลในข่ายการสำรวจทั้งหมดในครัวเรือนนั้นโดยวิธีจับฉลาก จะได้บุคคลตัวอย่างคนที่ ๑ ซึ่งนักสำรวจจะขอทำการสัมภาษณ์
๔. ในกรณีบุคคลตัวอย่างคนที่ ๑ เป็นผู้เคยย้ายถิ่นหลังอายุ ๑๕ ปี จะมีบุคคลตัวอย่างสำหรับครัวเรือนนั้นเพียงคนเดียว

๕. ในกรณีบุคคลตัวอย่างคนที่ ๑ เป็นผู้ไม่เคยย้ายถิ่นหลังอายุ ๑๕ ปี ต้องตรวจสอบว่า ครว เรือนั้น มีบุคคลในข่ายการสำรวจซึ่งเคยย้ายถิ่นหลังอายุ ๑๕ ปี หรือไม่

๕.๑ ถ้าไม่มีบุคคลในข่ายการสำรวจซึ่งเคยย้ายถิ่นหลังอายุ ๑๕ ปี จะมีบุคคลตัวอย่างสำหรับครว เรือนั้น เพียงคนเดียว นั่นคือ จะไม่มีบุคคลตัวอย่างคนที่ ๒ สำหรับครว เรือนั้น

๖. ในกรณีที่มีบุคคลในข่ายการสำรวจซึ่งเคยย้ายถิ่นหลังอายุ ๑๕ ปี เพียงคนเดียว ให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลตัวอย่าง คนที่ ๒ สำหรับครว เรือนั้น

๖.๑ ถ้าสัมภาษณ์ บุคคลตัวอย่างคนที่ ๒ นี้ ไม่ได้จะไม่มีบุคคลตัวอย่างคนที่ ๒ สำหรับครว เรือนั้น

๗. ในกรณีที่มีบุคคลในข่ายการสำรวจ ซึ่งเคยย้ายถิ่นหลังอายุ ๑๕ ปี มากกว่า ๑ คน ให้เลือก บุคคลตัวอย่างคนที่ ๒ สำหรับครว เรือนั้น จากบุคคลในข่ายดังกล่าวโดยวิธีจับฉลาก

๗.๑ ถ้าทำการสัมภาษณ์บุคคลตัวอย่างคนที่ ๒ นี้ไม่ได้ให้ดำเนินการจากขั้นตอนที่ ๕ อีกครั้งหนึ่ง โดยตัดบุคคลผู้นี้ออกจากกลุ่มที่จะทำการจับฉลากครั้งใหม่

ผู้ให้สัมภาษณ์หมายถึงบุคคลตัวอย่างซึ่งนักสำรวจจะต้องทำการสัมภาษณ์ คำว่าผู้ให้สัมภาษณ์นี้จะปรากฏในแบบสอบถามเพื่ออ้างถึงบุคคลตัวอย่าง

ใน เขตชนบท บุคคลตัวอย่าง หมายถึงบุคคลที่ตกเป็นตัวอย่างของการสำรวจเป็นบุคคลที่นักสำรวจขอทำการสัมภาษณ์ โดยมีเกณฑ์สำหรับเลือกบุคคลตัวอย่างในเขตชนบทดังนี้

ก. เป็นหัวหน้าครัวเรือนของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่างของการสำรวจ

ข. ในกรณีที่ไม่สามารถกำหนดได้ว่าสมาชิกของครัวเรือนคนใดเป็นหัวหน้าครัวเรือน ให้เลือกบุคคลตัวอย่างตามลำดับดังนี้

๑. บุคคลที่มีอายุระหว่าง ๑๕-๖๔ ปี โดยเลือกผู้ที่มีอาวุโสสูงสุด

๒. บุคคลที่มีอายุ ๖๕ ปี ขึ้นไป โดยเลือกผู้อาวุโสต่ำสุด

๓. บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี โดยเลือกผู้มีอาวุโสสูงสุด

ผู้ให้ข้อมูล หมายถึง บุคคลที่ให้สัมภาษณ์แทนบุคคลตัวอย่างในกรณีที่บุคคลตัวอย่างไม่
อยู่บ้านในขณะที่ทำการสำรวจ ซึ่งอาจได้แก่คู่สมรสของบุคคลตัวอย่าง หรือสมาชิกคนอื่นในครัวเรือน
คำตอบที่ได้รับจากผู้ให้ข้อมูล จะเป็นคำตอบของ (หรือเกี่ยวข้องกับ) บุคคลตัวอย่างทั้งสิ้น มิใช่
คำตอบซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ทั้งนี้ยกเว้นในกรณีที่ เป็นคำถาม เกี่ยวกับ
"บุคคลตัวอย่าง และ/หรือคู่สมรส" และบุคคลผู้ให้ข้อมูล เป็นคู่สมรสของบุคคลตัวอย่าง

ลักษณะแบบสอบถาม

แบบสอบถามของโครงการวิจัย โครงการย้ายถิ่นของประชากรกับการพัฒนา แบ่งออก
เป็น ๒ ชุด ชุดแรกสำหรับการสัมภาษณ์บุคคลตัวอย่างในเขตเมือง ชุดที่ ๒ สำหรับสัมภาษณ์ บุคคล
ตัวอย่างในเขตชนบท คำถามซึ่ง เป็นคำถามในด้านเศรษฐกิจ สังคม ประชากร และการย้ายถิ่น
แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ด้วยกันคือ

ส่วนของคำถาม	จำนวนคำถาม	
	เขต เมือง	เขตชนบท
ส่วนที่ ๑ แบบบันทึกเกี่ยวกับสมาชิกในครัวเรือน	๑๑ ข้อ	๑๐ ข้อ
ส่วนที่ ๒ ประวัติการย้ายถิ่น	๒๔ ข้อ	๔ ข้อ
ส่วนที่ ๓ การปรับตัว เข้ากับสังคม	๗ ข้อ (๒๔ ข้อย่อย)	๔ ข้อ (๒๓ ข้อย่อย)
ส่วนที่ ๔ ฐานะทางเศรษฐกิจ	๔๕ ข้อ	๖๓ ข้อ
ส่วนที่ ๕ สภาพทั่วไปของที่อยู่ปัจจุบัน	๒๔ ข้อ	๖ ข้อ
ส่วนที่ ๖ ความต้องการย้ายถิ่น	๑๒ ข้อ	๑๔ ข้อ
ส่วนที่ ๗ การย้ายถิ่นออกของสมาชิกในครัวเรือน	-	๑๕ ข้อ
ส่วนที่ ๘ การย้ายกลับมาของสมาชิกในครัวเรือน	-	๑๓ ข้อ
ส่วนที่ ๙ สภาพทางสังคมและระบบเครือญาติ	๕๑ ข้อ	๕๑ ข้อ

ในเขตเมือง ไม่มีคำถามในส่วนที่ ๗ คือ การย้ายถิ่นออกของสมาชิกในครัวเรือน และส่วนที่ ๘
การย้ายกลับมาของสมาชิกในครัวเรือน ในเขตชนบทถามทุกส่วน

คำถาม ถ้า เป็น เรื่อง เดียวกัน ทั้ง ใน เขต เมือง และ เขตชนบทจะใช้คำถาม เดียวกัน เพื่อ ให้ความ สะดวก ในการ เปรียบ เทียบระหว่าง เขต เมือง และ เขตชนบท นอกจากนั้น ในบาง ส่วนที่ คำถาม ใน เขต เมือง มาก (ข้อ) กว่า เขตชนบท หรือ เขตชนบท มาก (ข้อ) กว่า เขต เมือง ทั้งนี้ เพราะ ต้อง การ รายละเอียด ใน ส่วน นั้นๆ เป็น พิเศษ

ในการ ศึกษา เรื่อง ปัจจัย ที่มี ผล ต่อ ความคิด เกี่ยวกับการ เวิร์ชการ มีบุตร และ ความคิด ที่จะ ทำหมัน นี้ ได้ เลือก เอา คำถาม ที่ เกี่ยว กับ ความคิด เกี่ยวกับการ เวิร์ชการ มีบุตร และ ความคิด ที่จะ ทำหมัน ใน อนาคต และ คำถาม อื่นๆ ที่ น่า จะ มี อิทธิพล ต่อ ความคิด เกี่ยวกับการ เวิร์ชการ มีบุตร และ ความคิด ที่จะ ทำหมัน โดย เลือก เอา คำถาม จาก ส่วน ที่ ๑ ส่วน ที่ ๔ และ ส่วน ที่ ๕ บาง ข้อ มา วิเคราะห์ เพื่อ หา ความ สัมพันธ์ ของ ปัจจัย ทาง สังคม เศรษฐกิจ และ ประชากร ที่มี ผล ต่อ ความคิด เกี่ยวกับการ เวิร์ชการ มีบุตร และ ความคิด ที่จะ ทำหมัน

วิธี วิเคราะห์ ข้อมูล และ นำ เสนอ ข้อมูล

ในการ วิเคราะห์ ข้อมูล เพื่อ การ ศึกษา วิจัย นี้ จะ ศึกษา ความ สัมพันธ์ ระหว่าง ตัวแปร ตาม กับ ตัวแปร อิสระ โดย แบ่ง การ วิเคราะห์ ออก เป็น ๓ ชั้น ตอน คือ

๑. การ วิเคราะห์ ตัวแปร ๒ ตัว คือ ตัวแปร ตาม ได้แก่ ความคิด เกี่ยวกับการ เวิร์ชการ มีบุตร และ ความคิด ที่จะ ทำหมัน กับ ตัวแปร อิสระ ซึ่ง ได้แก่ ตัวกำหนด โดยตรง และ ตัวกำหนด โดยอ้อม เช่น อายุ ของ หัวหน้าครัวเรือน จำนวน บุตร ที่ ต้องการ การ ปฏิบัติตน ใน เรื่อง การ วางแผน ครอบ ครัว ระดับ การ ศึกษา อาชีพ สถาน ภาพ การ ทำงาน และ ถิ่น ที่ อยู่อาศัย โดยใช้ อัตรา ส่วน ร้อย และ ใช้ สถิติ Yule's Q เพื่อ วัด ความ สำคัญ ใน ทาง เนื้อหา (measure of association) ซึ่ง โดย ปกติ ค่า ของ Q มีความ หมาย คล้าย กับ r (Pearson's r) แต่ เป็น r ของ ข้อมูล ระดับ nominal กับ ordinal ค่า ของ Q ที่ มีความ หมาย คล้าย กับ r ก็ เพราะ ว่า ค่า ของ Q มาก เท่าไร แสดง ว่า ตัวแปร สอง ตัว นั้น มี ความ สัมพันธ์ มาก ยิ่ง ขึ้น เช่น

ค่า ของ Q	แสดง ว่า
.๗๐ ขึ้น ไป	ความ สัมพันธ์ สูง มาก
.๕๐ ถึง .๖๔	ความ สัมพันธ์ มาก พอ สมควร

ค่าของ Q	แสดงว่า
.๓๐ ถึง .๔๘	ความสัมพันธ์ปานกลาง
.๑๐ ถึง .๒๘	ความสัมพันธ์ต่ำ
.๐๑ ถึง .๐๘	ความสัมพันธ์ต่ำมากหรือแทบจะไม่มีความสัมพันธ์กันเลย
.๐๐	ไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

(รายละเอียด เกี่ยวกับ Yule's Q ดูได้จากพิชิต พิทักษ์เทพสมบัติ "มาใช้ Yule's Q กันเถอะ" วารสารสถิติ ฉบับที่ ๑ ปีที่ ๑๐ ๒๕๒๖)

๒. การวิเคราะห์ที่ประกอบด้วยตัวแปร ๓ ตัว คือการวิเคราะห์ตัวแปรตาม กับตัวแปรอิสระอีกสองตัว การวิเคราะห์เช่นนี้จะมีลักษณะเป็น typological analysis นั่นคือเอาตัวแปรอิสระ ๒ ตัว มาเข้าคู่กัน เช่น คู่ของระดับการศึกษาและอาชีพของหัวหน้าครัวเรือน จะมีอิทธิพลต่อ ความคิดเกี่ยวกับก้าวร้าวระยะการมีบุตร และความคิดเกี่ยวกับการทำหมันอย่างไร การวิเคราะห์แบบนี้จะแตกต่างกับแบบแรก (แบบที่มีตัวแปรอิสระเพียงตัวเดียวในหนึ่งตารางวิเคราะห์) และย่อมน่าจะให้ข่าวสารในแง่ข้อมูลที่สมบูรณ์กว่า เพราะเป็นการรวมตัวแปรอิสระให้เป็นแบบ typology

๓. การวิเคราะห์ที่ประกอบด้วยตัวแปรมากกว่า ๓ ตัวแปรขึ้นไป โดยใช้สถิติพหุคูณ โดยเลือกตัวแปรอิสระบางตัว จากการวิเคราะห์ในขั้นตอนที่ ๑ และที่ ๒ ที่ข้อมูลยืนยันว่ามีความสัมพันธ์กัน มาทำการวิเคราะห์เพื่อหาตัวแปรอิสระที่สำคัญที่สุด และรองลงมา

เนื่องจากระดับของตัวแปรตามและตัวแปรอิสระบางตัวเป็นเพียง nominal และ ordinal เท่านั้น ดังนั้นตัวแปรตามและตัวแปรอิสระบางตัวจึงจำเป็นต้องกำหนดให้เป็นเพียง ๒ รายการ (dichotomize) และเป็น dummy variables คือค่า ๑ และค่า ๐

ตัวแปรที่ใช้เพื่อการศึกษา

ก. ตัวแปรตาม ได้แก่

๑. ความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร ซึ่งได้มาจากคำถาม "ถ้าท่านเลือกได้ระหว่างการมีบุตรติดต่อกันจนครบตามจำนวนที่ต้องการกับการเว้น

ระยะการมีบุตรโดยใช้การวางแผนครอบครัว ท่านจะเลือกเอาอย่างไร" (ตอบว่า ติดต่อกัน เว้นระยะ ไม่ทราบ)

๒. ความคิดที่จะทำหมัน ได้มาจากคำถามว่า "สมมติว่าท่านมีบุตรตามจำนวนที่ต้องการ หรือเกินกว่าจำนวนที่ต้องการแล้วท่านและ/หรือภรรยาของท่าน คิดจะทำหมันหรือไม่ (ตอบว่า คิด ไม่คิด ระบุ เหตุผลที่ไม่คิด.....) ถ้าคิดจะทำหมันจะถามต่อ "ท่านคิดว่าใครควรจะเป็นคนทำหมัน" (ตอบว่าสามี ภรรยา ไม่ทราบ)

ข. ตัวแปรอิสระ

๑. ตัวกำหนดโดยอ้อม (Indirect determinants)

- ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน
- อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน
- เขตที่อยู่อาศัยของหัวหน้าครัวเรือน

๒. ตัวกำหนดโดยตรง (Direct determinants)

- จำนวนบุตรที่ต้องการ
- อายุของหัวหน้าครัวเรือน
- การปฏิบัติตนในเรื่องการวางแผนครอบครัว

ลักษณะพื้นฐานของประชากรที่ตกเป็นตัวอย่าง

โครงการย้ายถิ่นของประชากรกับการพัฒนา ได้สัมภาษณ์ประชากรที่ตกเป็นตัวอย่างจำนวน ๑,๓๐๐ ราย โดยจำแนกตามถิ่นที่อยู่อาศัยขณะสัมภาษณ์ดังนี้ กรุงเทพมหานคร ๕๐๕ ราย เขตเทศบาลอื่น^๑ ๕๔๔ ราย

---

^๑ เขตเทศบาลอื่น หรือเขตเทศบาลขนาดกลาง (intermediate sized urban area) หมายถึง เทศบาลนครเชียงใหม่ เทศบาลเมืองอุบลราชธานี และเทศบาลเมืองหาดใหญ่ (ในการอภิปรายผลต่อไป เขตเทศบาลอื่นจะหมายถึง เขตเทศบาลขนาดกลาง)

เขตชนบทพัฒนา^๑ ๓๐๑ ราย และ เขตชนบทด้อยพัฒนา^๒ ๒๔๖ ราย ซึ่งมีรายละเอียดข้อมูลพื้นฐานของประชากรตัวอย่าง ดังนี้

อายุ เพศ และสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน ตารางที่ ๑ พบว่าโดยภาพรวมหัวหน้าครัวเรือน อายุ ๓๐-๓๔ ปี มีจำนวนมากที่สุดคือ ร้อยละ ๑๖.๔ รองลงมาได้แก่หัวหน้าครัวเรือนอายุ ๒๕-๒๙ ปี คือร้อยละ ๑๕.๓ และเมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยพบว่า ในเขตกรุงเทพมหานคร ชนบทพัฒนา และชนบทด้อยพัฒนา หัวหน้าครัวเรือน อายุ ๓๐-๓๔ ปี มีจำนวนมากที่สุด ส่วนในเขตเทศบาลอื่นหัวหน้าครัวเรือนอายุ ๒๕-๒๙ ปี มีจำนวนมากที่สุด เมื่อดูค่าเฉลี่ยอายุของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าโดยภาพรวมทั้งประเทศ มีอายุ ๓๗.๕ ปี กรุงเทพมหานคร ๓๔.๗ ปี เขตเทศบาลอื่น ๓๕.๔ ปี เขตชนบทพัฒนา ๔๑.๔ ปี และเขตชนบทด้อยพัฒนา ๔๒.๖ ปี

เพศของหัวหน้าครัวเรือน จากตาราง หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย กล่าวคือ ร้อยละ ๖๕.๓ เป็นหัวหน้าครัวเรือนชาย และร้อยละ ๓๔.๗ เป็นหัวหน้าครัวเรือนหญิง เมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่า ในเขตเมือง คือ กรุงเทพมหานคร และเขตเทศบาลอื่น ร้อยละ ๕๐.๓ และ ๕๒.๔ เป็นหัวหน้าครัวเรือนชายตามลำดับ ในเขตชนบท (คือชนบทพัฒนาและชนบทด้อยพัฒนา) ร้อยละ ๕๐.๕ ของหัวหน้าครัวเรือน เป็นเพศชาย

สถานภาพสมรส จากตารางที่ ๑ เช่นกัน พบว่า สามในสี่ของหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้ที่สมรส กล่าวคือ โดยภาพรวม ร้อยละ ๗๔.๒ ของหัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้ที่สมรส ร้อยละ ๑๗.๕ เป็นโสด และร้อยละ ๗.๔ มีสถานภาพเป็นหม้าย หย่า และแยกกันอยู่ เมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยพบว่า หัวหน้าครัวเรือนในเขตชนบทมีสถานภาพเป็นผู้สมรสสูงกว่าในเขตเมือง กล่าวคือหัวหน้าครัวเรือนในเขตชนบทพัฒนา และชนบทด้อยพัฒนา สมรสร้อยละ ๘๗.๐ และ ๘๗.๘ ตามลำดับ ในเขตเมือง คือกรุงเทพมหานคร และเขตเทศบาลอื่น สมรสร้อยละ ๖๔.๖ และ ๖๕.๑ ตามลำดับ

^๑ ชนบทพัฒนา หมายถึง หมู่บ้านพัฒนา ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง หมู่บ้านพัฒนา ที่ประกาศเป็นรายปีตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๓-๒๕๒๓

^๒ ชนบทด้อยพัฒนา หมายถึง หมู่บ้านที่อยู่นอกเหนือตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องหมู่บ้านพัฒนา

ตารางที่ ๑ อัตราส่วนร้อยละของอายุ เพศ และสถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน^๑ และ เขตที่อยู่อาศัย

	กรุงเทพมหานคร	เขตเทศบาลอื่น	ชนบทพัฒนา	ชนบทด้อยพัฒนา	ทั้งประเทศ
อายุ					
๑๕-๑๙	๗.๙ (๔๐)	๕.๕ (๓๓)	-	๐.๗ (๒)	๔.๔ (๗๕)
๒๐-๒๔	๑๒.๓ (๖๒)	๑๒.๔ (๗๔)	๕.๖ (๑๗)	๔.๔ (๑๓)	๙.๘ (๑๖๖)
๒๕-๒๙	๑๖.๐ (๘๑)	๑๘.๖ (๑๑๑)	๑๑.๖ (๓๕)	๑๑.๑ (๓๓)	๑๕.๓ (๒๖๐)
๓๐-๓๔	๑๘.๘ (๙๕)	๑๖.๑ (๕๐)	๑๖.๖ (๕๐)	๑๕.๕ (๔๖)	๑๖.๙ (๒๘๗)
๓๕-๓๙	๑๐.๑ (๕๑)	๑๐.๔ (๖๒)	๑๔.๖ (๔๕)	๑๑.๑ (๓๓)	๑๑.๒ (๑๙๐)
๔๐-๔๔	๑๓.๗ (๖๙)	๑๒.๙ (๗๗)	๑๐.๐ (๓๕)	๑๑.๘ (๓๕)	๑๒.๔ (๒๑๑)
๔๕-๔๙	๑๐.๑ (๕๑)	๑๒.๔ (๗๔)	๑๓.๐ (๓๙)	๑๓.๒ (๓๙)	๑๑.๙ (๒๐๓)
๕๐-๕๔	๔.๐ (๒๐)	๖.๔ (๓๘)	๑๒.๐ (๓๖)	๑๓.๒ (๓๙)	๗.๘ (๑๓๓)
๕๕-๕๙	๕.๓ (๒๗)	๔.๒ (๒๕)	๘.๐ (๒๔)	๙.๘ (๒๙)	๖.๒ (๑๐๕)
๖๐ปีและมากกว่า	๑.๘ (๙)	๑.๓ (๘)	๘.๖ (๒๖)	๙.๑ (๒๗)	๔.๑ (๗๐)
รวม	๑๐๐.๐ (๕๐๕)	๑๐๐.๐ (๕๙๘)	๑๐๐.๐ (๓๐๑)	๑๐๐.๐ (๒๙๖)	๑๐๐.๐ (๑๗๐๐)
ค่าเฉลี่ย	๓๔.๗	๓๕.๔	๔๑.๘	๔๒.๖	๓๗.๕
เพศ					
ชาย	๕๐.๓ (๒๕๔)	๕๒.๘ (๓๑๖)	๙๐.๔ (๒๗๒)	๙๐.๕ (๒๖๘)	๖๕.๓ (๑๑๑๐)
หญิง	๔๙.๗ (๒๕๑)	๔๗.๒ (๒๘๒)	๙.๖ (๒๙)	๙.๕ (๒๘)	๓๔.๗ (๕๙๐)
รวม	๑๐๐.๐ (๕๐๕)	๑๐๐.๐ (๕๙๘)	๑๐๐.๐ (๓๐๑)	๑๐๐.๐ (๒๙๖)	๑๐๐.๐ (๑๗๐๐)
สถานภาพสมรส					
โสด	๒๘.๙ (๑๔๖)	๒๓.๖ (๑๔๑)	๒.๐ (๖)	๔.๑ (๑๒)	๑๗.๙ (๓๐๕)
สมรส	๖๔.๖ (๓๒๖)	๖๙.๑ (๔๑๓)	๘๗.๐ (๒๖๒)	๘๗.๘ (๒๖๐)	๗๔.๒ (๑๒๖๑)
หม้าย หย่า แยกกันอยู่	๖.๕ (๓๓)	๗.๔ (๔๔)	๑๑.๐ (๓๓)	๘.๑ (๒๔)	๗.๙ (๑๓๔)
รวม	๑๐๐.๐ (๕๐๕)	๑๐๐.๐ (๕๙๘)	๑๐๐.๐ (๓๐๑)	๑๐๐.๐ (๒๙๖)	๑๐๐.๐ (๑๗๐๐)

^๑ หัวหน้าครัวเรือน ในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตเทศบาลอื่น หมายถึงบุคคลที่ตกเป็นตัวอย่างของการสำรวจ อาจจะเป็นหัวหน้าของครัวเรือนหรือบุคคลอื่นในครัวเรือนก็ได้ ส่วนในเขตชนบทพัฒนา และชนบทด้อยพัฒนาหมายถึง หัวหน้าของครัวเรือนที่ตกเป็นตัวอย่าง (ในการอภิปรายผลต่อไป หัวหน้าครัวเรือนจะมีความหมายเช่นนี้ทุกครั้ง)

จำนวนบุตรที่ต้องการ ตารางที่ ๒ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่ต้องการบุตร ๒ คน มีมากที่สุด คือร้อยละ ๓๔.๕ รองลงมา ได้แก่หัวหน้าครัวเรือนต้องการบุตร ๓ คน ร้อยละ ๒๗.๖ เมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัย ก็พบว่าในทุกเขตที่อยู่อาศัย หัวหน้าครัวเรือนที่ต้องการบุตร ๒ คน มีจำนวนมากที่สุด และหัวหน้าครัวเรือนที่ต้องการบุตร ๓ คน มีจำนวนรองลงมา อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยของจำนวนบุตรที่ต้องการของทั้งประเทศเท่ากับ ๓.๐ คน ในเขตกรุงเทพมหานคร เขตเทศบาลอื่น ต้องการบุตรโดยเฉลี่ย ๒.๗ และ ๓.๘ คน ตามลำดับ ส่วนในเขตชนบท หัวหน้าครัวเรือนต้องการบุตรโดยเฉลี่ย สูงกว่าเขตเมือง คือ หัวหน้าครัวเรือนในเขตชนบทพัฒนา และ ด้อยพัฒนา ต้องการบุตรโดยเฉลี่ย ๒.๘ และ ๓.๕ คน ตามลำดับ

ตารางที่ ๒ อัตราส่วนร้อยละของจำนวนบุตรที่ต้องการ ของหัวหน้าครัวเรือน และเขตที่อยู่อาศัย

	กรุงเทพ มหานคร	เขตเทศบาลอื่น	ชนบทพัฒนา	ชนบทด้อยพัฒนา	ทั้งประเทศ
จำนวนบุตรที่ต้องการ					
๐	๒.๔(๑๑)	๒.๓(๑๓)	๑.๘(๕)	๒.๔(๖)	๒.๓(๓๕)
๑	๗.๓(๓๔)	๔.๓(๒๔)	๔.๗(๑๓)	๐.๘(๒)	๔.๗(๗๓)
๒	๔๔.๔(๒๐๗)	๓๘.๘(๒๑๗)	๔๑.๗(๑๑๖)	๒๘.๒(๗๓)	๓๘.๕(๖๑๓)
๓	๒๗.๓(๑๒๗)	๒๗.๖(๑๕๔)	๒๘.๕(๘๒)	๒๖.๔(๖๖)	๒๗.๖(๔๒๙)
๔	๑๓.๓(๖๒)	๑๖.๗(๙๓)	๑๔.๗(๔๑)	๒๐.๘(๕๒)	๑๖.๐(๒๔๘)
๕	๒.๘(๑๓)	๕.๐(๒๘)	๔.๓(๑๒)	๑๐.๔(๒๖)	๕.๑(๗๙)
๖	๐.๘(๔)	๒.๐(๑๑)	๑.๔(๔)	๔.๐(๑๐)	๑.๙(๒๙)
๗	๐.๒(๑)	๐.๗(๔)	-	๒.๘(๗)	๐.๘(๑๒)
๘	๐.๔(๒)	๐.๕(๓)	๐.๔(๑)	๑.๒(๓)	๐.๖(๙)
๙	๐.๒(๑)	-	-	๐.๔(๑)	๐.๑(๒)
๑๐	-	๐.๗(๔)	๐.๗(๒)	๑.๒(๓)	๐.๖(๙)
๑๑	๐.๒(๑)	-	-	-	๐.๑(๑)
๑๒ คนและ มากกว่า	๐.๖(๓)	๑.๓(๗)	๐.๗(๒)	๐.๔(๑)	๐.๘(๑๓)
รวม	๑๐๐.๐(๔๖๖)	๑๐๐.๐(๕๕๘)	๑๐๐.๐(๒๗๘)	๑๐๐.๐(๒๕๐)	๑๐๐.๐(๑๕๕๒)
ค่าเฉลี่ย	๒.๗	๓.๐	๒.๘	๓.๕	๓.๐

หมายเหตุ ไม่รวมผู้ที่ตอบว่าไม่ทราบ ไม่ตอบ หรือตอบแทนหัวหน้าครัวเรือน หรือตอบว่าจำนวนเท่าใดก็ได้ ๓๔ ราย (กรุงเทพมหานคร) ๔๐ ราย(เขตเทศบาลอื่น) ๒๓ ราย (เขตชนบทพัฒนา) ๔๖ ราย (เขตชนบทด้อยพัฒนา) และ ๑๔๘ ราย (รวมทั้งประเทศ)

การศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ตารางที่ ๓ พบว่าหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ ๒๔.๑ สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (สายสามัญและสายอาชีพ) และร้อยละ ๘.๑ ไม่มีการศึกษา ในเขตชนบท คือ ชนบทพัฒนา และชนบทด้อยพัฒนา หัวหน้าครัวเรือนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาสูงสุดกล่าวคือ ร้อยละ ๘๘.๓ และ ๘๔.๑ ตามลำดับ ซึ่งในเขตเมือง คือ กรุงเทพมหานคร และเขตเทศบาลอื่น มีเพียงร้อยละ ๕๑.๐ และ ๕๗.๖ ที่สำเร็จการศึกษาระดับนี้

ตารางที่ ๓ อัตราส่วนร้อยละของการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน และเขตที่อยู่อาศัย

	กรุงเทพ มหานคร	เขตเทศบาลอื่น	ชนบทพัฒนา	ชนบทด้อยพัฒนา	ทั้งประเทศ
ระดับการศึกษา					
ไม่มีการศึกษา	๖.๖ (๓๓)	๘.๒ (๔๙)	๕.๓ (๑๖)	๑๓.๒ (๓๙)	๘.๑ (๑๓๗)
ประถมศึกษา	๕๑.๐ (๒๕๕)	๕๗.๖ (๒๘๓)	๘๘.๓ (๒๖๕)	๘๔.๑ (๒๔๘)	๖๒.๒ (๑๐๕๑)
มัธยมศึกษา (สายสามัญ สายอาชีพ)	๓๒.๐ (๑๖๐)	๓๗.๓ (๒๒๒)	๖.๓ (๑๙)	๒.๐ (๖)	๒๔.๑ (๔๐๗)
อุดมศึกษา	๙.๘ (๔๙)	๖.๗ (๔๐)	-	-	๕.๓ (๘๙)
การศึกษานอก โรงเรียน ศึกษาในโรงเรียนจีน	๐.๖ (๓)	๐.๒ (๑)	-	๐.๗ (๒)	๐.๔ (๖)
รวม	๑๐๐.๐ (๕๐๐)	๑๐๐.๐ (๕๙๕)	๑๐๐.๐ (๓๐๐)	๑๐๐.๐ (๒๙๕)	๑๐๐.๑ (๑๖๙๐)

หมายเหตุ ไม่รวมผู้ที่ตอบว่า ไม่ทราบ ไม่ตอบ ๕ ราย (กรุงเทพมหานคร) ๓ ราย (เขตเทศบาลอื่น)

๑ ราย (ชนบทพัฒนา) ๑ ราย (ชนบทด้อยพัฒนา) และ ๑๐ ราย (รวมทั้งประเทศ)

อาชีพ สถานภาพการทำงาน และรายได้ ของหัวหน้าครัวเรือน ในด้านอาชีพ ตารางที่ ๔ พบว่า โดยภาพรวมทั้งประเทศ หัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพ เสมียนพนักงานผู้เดินตลาด บริการและการขนส่ง มีจำนวนสูงสุด คือ ร้อยละ ๔๑.๔ รองลงมาได้แก่หัวหน้าครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ความแตกต่างของอาชีพระหว่าง เขตเมืองและชนบท เห็นได้อย่างชัดเจน กล่าวคือ ในเขตเมือง คือ กรุงเทพมหานคร และ เขตเทศบาลอื่น เกือบสองในสามของหัวหน้าครัวเรือน ประกอบอาชีพ เสมียนพนักงาน ผู้เดินตลาด บริการและการขนส่ง ส่วนในเขตชนบท คือ

ชนบทพัฒนา และ ชนบทด้อยพัฒนา ร้อยละ ๘๔.๖ และ ๘๕.๘ ของหัวหน้าครัวเรือน เป็น เกษตรกร
 สถานภาพการทำงาน พบว่าโดยภาพรวมทั้งประเทศ หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานของตัวเอง
 โดยไม่มีลูกจ้าง มีจำนวนสูงสุด คือ ร้อยละ ๔๔.๕ รองลงมาได้แก่ผู้ที่ เป็นลูกจ้างเอกชน ร้อยละ
 ๒๔.๘ ในเขตกรุงเทพมหานคร หัวหน้าครัวเรือนที่เป็นลูกจ้างเอกชนมีจำนวนสูงสุด คือ ร้อยละ
 ๔๒.๐ ในเขตเทศบาลอื่น หัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานของตัวเอง (โดยไม่มีลูกจ้าง) มีจำนวนสูงสุด
 คือร้อยละ ๓๓.๘ ในเขตชนบทคือ ชนบทพัฒนา และชนบทด้อยพัฒนา ก็พบในแบบแผนเดียวกับเขต
 เทศบาลอื่น กล่าวคือ ร้อยละ ๖๘.๒ และ ๘๔.๐ ของหัวหน้าครัวเรือน ทำงานของตัวเอง โดยไม่
 มีลูกจ้าง ซึ่งในเขตนี้หัวหน้าครัวเรือนเกือบทั้งหมดเป็นเกษตรกร แสดงว่าส่วนใหญ่ของหัวหน้าครัว-
 เรือนเป็นเกษตรกร ที่ทำงานของตัวเองโดยไม่มีลูกจ้าง

รายได้ เขต เมือง และชนบทมีความแตกต่างในรายได้ค่อนข้างเห็นได้ชัดเจน กล่าวคือ
 ค่าเฉลี่ยของรายได้ในเขต เมือง สูงกว่าเขตชนบทถึง ๖ เท่าในเขตกรุงเทพมหานคร เขตเทศบาล
 อื่น ครัวเรือนมีรายได้ในปัจจุบันโดยเฉลี่ย ๖๓,๘๔๗ และ ๖๑,๘๖๓ บาทตามลำดับ ส่วนในเขตชนบท
 คือ ชนบทพัฒนาและ ชนบทด้อยพัฒนา ครัวเรือนมีรายได้ในรอบปีที่ผ่านมา ๑๕,๘๗๓ และ ๘,๐๒๕ บาท
 ตามลำดับ

ตารางที่ ๔ อัตราส่วนร้อยละของ อาชีพ,สถานภาพการทำงานและรายได้ของหัวหน้าครัวเรือนและ
 เขตที่อยู่อาศัย

	กรุงเทพ มหานคร	เขตเทศบาลอื่น	ชนบทพัฒนา	ชนบทด้อยพัฒนา	ทั้งประเทศ
อาชีพ					
นักวิชาการ, บริหาร,ทหารและ ตำรวจ	๑๕.๔ (๗๘)	๑๘.๖ (๑๑๗)	๒.๓ (๗)	๐.๗ (๒)	๑๒.๐ (๒๐๔)
เลี่ยมียนพนักงาน, ผู้เดินตลาดบริการ, การขนส่ง,ค้าขาย	๖๐.๒ (๓๐๔)	๖๑.๕ (๓๖๘)	๘.๐ (๒๔)	๒.๐ (๖)	๕๑.๕ (๗๐๒)
เกษตรกร	๐.๖ (๓)	๐.๘ (๕)	๘๔.๖ (๒๕๓)	๘๕.๘ (๒๘๑)	๓๒.๐ (๕๔๒)
กรรมกร	๒๓.๘ (๑๒๐)	๑๘.๑ (๑๐๘)	๕.๐ (๑๕)	๑.๔ (๔)	๑๔.๖ (๒๔๗)
รวม	๑๐๐.๐ (๕๐๕)	๑๐๐.๐ (๕๘๘)	๑๐๐.๐ (๒๘๘)	๑๐๐.๐ (๒๘๓)	๑๐๐.๐ (๑๖๘๕)

ตารางที่ ๔ อัตราส่วนร้อยละของ อาชีพ สถานภาพการทำงาน และรายได้ของหัวหน้าครัวเรือน
และเขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)

	กรุงเทพ มหานคร	เขตเทศบาลอื่น	ชนบทพัฒนา	ชนบทด้อยพัฒนา	ทั้งประเทศ
สถานภาพการทำงาน^๒					
ข้าราชการ	๒๕.๗(๑๓๐)	๒๕.๖(๑๕๓)	๗.๗(๒๓)	๐.๗(๒)	๑๘.๒(๓๐๘)
ลูกจ้าง เอกชน	๔๒.๐(๒๑๒)	๒๘.๓(๑๖๙)	๙.๐(๒๗)	๔.๘(๑๔)	๒๔.๙(๔๒๒)
ทำงานของตัวเอง (โดยไม่มีลูกจ้าง)	๒๐.๒(๑๐๒)	๓๓.๘(๒๐๒)	๖๘.๒(๒๐๔)	๘๔.๐(๒๕๖)	๔๔.๕(๗๕๔)
ทำงานของตัวเอง, ทำงานให้ครอบครัว โดยได้รับและไม่ได้รับ ค่าจ้าง	๑๒.๑(๖๑)	๑๒.๔(๗๔)	๑๕.๑(๔๕)	๑๐.๖(๓๑)	๑๒.๔(๒๑๑)
รวม รายได้ ^๓	๑๐๐.๐(๕๐๕)	๑๐๐.๐(๕๙๘)	๑๐๐.๐(๒๙๙)	๑๐๐.๐(๒๙๓)	๑๐๐.๐(๑๖๙๕)
ต่ำกว่า ๒๕๐๐๐	๒๙.๕(๑๔๐)	๓๑.๑(๑๗๕)	-	-	-
๒๕๐๐๑-๕๐๐๐๐	๓๓.๑(๑๕๗)	๓๕.๙(๒๐๒)	-	-	-
๕๐๐๐๑-๗๕๐๐๐	๑๖.๐(๗๖)	๑๔.๑(๗๙)	-	-	-
๗๕๐๐๑-๑๐๐๐๐๐	๖.๕(๓๑)	๗.๗(๔๓)	-	-	-
๑๐๐๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑๔.๘(๗๐)	๑๑.๒(๖๓)	-	-	-
รวม	๙๙.๙(๔๗๔)	๑๐๐.๐(๕๖๒)	-	-	-
ค่าเฉลี่ย	๖๓๙๔๗	๖๑๘๖๓			
ต่ำกว่า ๕๐๐๐	-	-	๓๒.๘(๙๖)	๕๑.๘(๑๔๓)	-
๕๐๐๑- ๑๐๐๐๐	-	-	๒๔.๒(๗๑)	๒๙.๗(๘๒)	-
๑๐๐๐๑- ๒๐๐๐๐	-	-	๒๐.๑(๕๙)	๙.๘(๒๗)	-
๒๐๐๐๑ บาทขึ้นไป	-	-	๒๒.๙(๖๗)	๘.๗(๒๔)	-
รวม	-	-	๑๐๐.๐(๒๙๓)	๑๐๐.๐(๒๗๖)	-
ค่าเฉลี่ย			๑๕๘๗๓	๙๐๒๙	

หมายเหตุ ^๑ ไม่รวมผู้ว่างงานและตอบว่าไม่ทราบ ไม่ตอบ ๒ ราย (ชนบทพัฒนา) และ ๓ ราย (ชนบทด้อยพัฒนา)

^๒ ไม่รวมผู้ว่างงานและไม่ทราบ ไม่ตอบ ๒ ราย (ชนบทพัฒนา) และ ๓ ราย (ชนบทด้อยพัฒนา) และ ๕ ราย (รวมทั้งประเทศ)

^๓ ไม่รวมผู้ไม่มีรายได้ ไม่สามารถจำแนกอาชีพและไม่ทราบ ไม่ตอบ ๓๑ ราย (กรุงเทพมหานคร) ๓๖ ราย (เขตเทศบาลอื่น) ๘ ราย (ชนบทพัฒนา) ๒๐ ราย (ชนบทด้อยพัฒนา)

ความทันสมัย ตารางที่ ๕ แสดงถึงความทันสมัยของหัวหน้าครัวเรือน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนมีสิ่งของครอบครองโดยเฉลี่ย ๕.๒ อย่าง และเมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างเขตเมืองกับเขตชนบท พบว่า หัวหน้าครัวเรือนในเขตเมืองมีสิ่งของครอบครองมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนในเขตชนบท กล่าวคือหัวหน้าครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานครและเขตเทศบาลอื่นมีสิ่งของครอบครองเฉลี่ย ๖.๐ และ ๖.๕ อย่าง ขณะที่หัวหน้าครัวเรือนในเขตชนบทพัฒนาและชนบทด้อยพัฒนามีสิ่งของครอบครอง ๓.๗ และ ๒.๗ อย่าง ตามลำดับ

ตารางที่ ๕ อัตราส่วนร้อยละของความทันสมัย ของหัวหน้าครัวเรือนและเขตที่อยู่อาศัย

จำนวนสิ่งของที่มี	กรุงเทพมหานคร	เขตเทศบาลอื่น	ชนบทพัฒนา	ชนบทด้อยพัฒนา	ทั้งประเทศ
๐	๔.๓(๒๑)	๔.๐(๒๔)	๕.๐(๒๗)	๑๒.๒(๓๖)	๖.๔(๑๐๘)
๑	๕.๐(๔๔)	๖.๔(๓๘)	๑๗.๓(๕๒)	๒๒.๔(๖๖)	๑๑.๕(๒๐๐)
๒	๗.๕(๓๗)	๕.๒(๓๑)	๑๔.๐(๔๒)	๑๘.๖(๕๕)	๕.๘(๑๖๕)
๓	๖.๕(๓๔)	๖.๖(๓๕)	๑๓.๓(๔๐)	๑๖.๖(๔๙)	๕.๖(๑๖๒)
๔	๔.๕(๒๒)	๖.๕(๔๑)	๑๓.๗(๔๑)	๑๒.๒(๓๖)	๘.๓(๑๔๐)
๕	๖.๕(๓๔)	๗.๗(๔๖)	๕.๓(๒๘)	๗.๕(๒๒)	๗.๗(๑๓๐)
๖	๑๐.๐(๔๕)	๕.๖(๕๗)	๘.๗(๒๖)	๔.๗(๑๔)	๘.๗(๑๕๖)
๗	๑๓.๔(๖๖)	๑๑.๓(๖๗)	๓.๐(๙)	๓.๗(๑๑)	๕.๑(๑๕๓)
๘	๑๒.๘(๖๓)	๑๐.๔(๖๒)	๒.๗(๘)	๑.๐(๓)	๘.๑(๑๓๖)
๙	๑๒.๒(๖๐)	๑๑.๓(๖๗)	๔.๓(๑๓)	๐.๓(๑)	๘.๔(๑๔๑)
๑๐	๖.๕(๓๔)	๕.๑(๕๔)	๑.๗(๕)	๐.๗(๒)	๕.๗(๙๕)
๑๑	๓.๕(๑๕)	๗.๒(๔๓)	๑.๗(๕)	-	๔.๐(๖๗)
๑๒	๑.๖(๘)	๓.๔(๒๐)	๑.๓(๔)	-	๑.๕(๓๒)
๑๓	-	๐.๕(๓)	-	-	๐.๒(๓)
๑๔	-	๐.๓(๒)	-	-	๐.๑(๒)
รวม	๑๐๐.๐(๔๙๑)	๑๐๐.๐(๕๕๔)	๑๐๐.๐(๓๐๐)	๑๐๐.๐(๒๙๕)	๑๐๐.๐(๑๖๘๐)
ค่าเฉลี่ย	๖.๐	๖.๕	๓.๗	๒.๗	๕.๒

หมายเหตุ : ไม่รวมผู้ที่ตอบว่าไม่ทราบ ไม่ตอบ หรือตอบแทนหัวหน้าครัวเรือน ๑๔ ราย (กรุงเทพมหานคร) ๔ ราย (เขตเทศบาลอื่น) ๑ ราย (ชนบทพัฒนา) ๑ ราย (ชนบทด้อยพัฒนา) และ ๒๐ ราย (ทั้งประเทศ)

การเคยใช้ กำลังใช้ และวิธีการวางแผนครอบครัวที่ใช้ในปัจจุบัน ตารางที่ ๖ พบว่า โดยภาพรวมทั้งประเทศ หัวหน้าครัวเรือน (หรือคู่สมรส) ที่เคยใช้การวางแผนครอบครัวในอดีต มีเพียงร้อยละ ๔๖.๓ และไม่ใช้ร้อยละ ๕๓.๗ และเมื่อพิจารณาถึงการใช้การวางแผนครอบครัวในปัจจุบันพบว่าหัวหน้าครัวเรือน (หรือคู่สมรส) ที่ใช้การวางแผนครอบครัวมีจำนวนเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ร้อยละ ๕๓.๐ ที่ใช้การวางแผนครอบครัว และร้อยละ ๔๗.๐ ไม่ใช้การวางแผนครอบครัว ในเขต กรุงเทพมหานคร เขตเทศบาลอื่น และชนบทพัฒนา หัวหน้าครัวเรือน (หรือคู่สมรส) ที่ใช้การวางแผนครอบครัว มีจำนวนมากกว่า หัวหน้าครัวเรือน (หรือคู่สมรส) ที่ไม่ใช้ ส่วนในเขตชนบทด้อยพัฒนา หัวหน้าครัวเรือน (หรือคู่สมรส) ที่ไม่ใช้การวางแผนครอบครัวกลับมีมากกว่า

วิธีการวางแผนครอบครัวที่ใช้ในปัจจุบัน พบว่า โดยภาพรวมทั้งประเทศ หัวหน้าครัวเรือน (หรือคู่สมรส) ใช้วิธีถาวร (ได้แก่ การทำหมันชาย ทำหมันหญิง และใส่ห่วงอนามัย) สูงกว่าหัวหน้าครัวเรือน (หรือคู่สมรส) ที่ใช้วิธีชั่วคราว (ได้แก่ ยาเม็ดคุมกำเนิด ถุงยางอนามัย ยาฉีดคุมกำเนิด และอื่นๆ) กล่าวคือ ร้อยละ ๕๕.๕ และ ๔๔.๕ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัย พบว่า ในเขตกรุงเทพมหานคร เขตเทศบาลอื่น และชนบทพัฒนา หัวหน้าครัวเรือน (หรือคู่สมรส) ที่ใช้วิธีถาวร มีจำนวนมากกว่า หัวหน้าครัวเรือน (หรือคู่สมรส) ที่ใช้วิธีชั่วคราว ส่วนในเขตชนบทด้อยพัฒนา หัวหน้าครัวเรือน (หรือคู่สมรส) ที่ใช้วิธีชั่วคราวมีจำนวนมากกว่า (โดยทั่วไปแล้ว การใส่ห่วงอนามัย เป็นวิธีคุมกำเนิดถาวรในการศึกษานี้ได้นับรวมการใส่ห่วงอนามัย เป็นการคุมกำเนิดวิธีถาวร) ตารางที่ ๖ อัตราส่วนร้อยละของการเคยใช้ กำลังใช้ และวิธีการวางแผนครอบครัวที่ใช้ในปัจจุบัน ของหัวหน้าครัวเรือน และ เขตที่อยู่อาศัย

	กรุงเทพมหานคร	เขตเทศบาลอื่น	ชนบทพัฒนา	ชนบทด้อยพัฒนา	ทั้งประเทศ
การเคยใช้การวางแผนครอบครัว					
ใช้	๕๑.๓(๑๘๐)	๔๙.๓(๒๒๑)	๔๗.๙(๑๓๙)	๓๓.๕(๙๔)	๔๖.๓(๖๓๔)
ไม่ใช้	๔๘.๗(๑๗๑)	๕๐.๗(๒๒๗)	๕๒.๑(๑๕๑)	๖๖.๕(๑๘๗)	๕๓.๗(๗๓๖)
รวม	๑๐๐.๐(๓๕๑)	๑๐๐.๐(๔๔๘)	๑๐๐.๐(๒๙๐)	๑๐๐.๐(๒๘๑)	๑๐๐.๐(๑๓๗๐)

ตารางที่ ๖ อัตราส่วนร้อยละของการเคยใช้ กำลังใช้ และวิธีการวางแผนครอบครัวที่ใช้ในปัจจุบัน
ของหัวหน้าครัวเรือน และ เขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)

	กรุงเทพมหานคร	เขตเทศบาลอื่น	ชนบทพัฒนา	ชนบทด้อยพัฒนา	ทั้งประเทศ
การใช้การวางแผนครอบครัวในปัจจุบัน^๒					
ใช้	๖๕.๑(๑๘๘)	๕๒.๔(๒๐๘)	๕๕.๖(๑๓๐)	๓๖.๘(๘๘)	๕๓.๐(๖๑๔)
ไม่ใช้	๓๔.๙(๑๐๑)	๔๗.๖(๑๘๙)	๔๔.๔(๑๐๔)	๖๓.๒(๑๕๑)	๔๗.๐(๕๕๕)
รวม	๑๐๐.๐(๒๘๙)	๑๐๐.๐(๓๙๗)	๑๐๐.๐(๒๓๔)	๑๐๐.๐(๒๓๙)	๑๐๐.๐(๑๑๕๙)
วิธีที่ใช้ในปัจจุบัน^๓					
ชั่วคราว	๔๒.๘(๘๐)	๔๕.๒(๙๔)	๓๗.๗(๔๙)	๕๖.๘(๕๐)	๔๔.๕(๒๗๓)
ถาวร	๕๗.๒(๑๐๗)	๕๔.๘(๑๑๔)	๖๒.๓(๘๑)	๔๓.๒(๓๘)	๕๕.๕(๓๕๐)
รวม	๑๐๐.๐(๑๘๗)	๑๐๐.๐(๒๐๘)	๑๐๐.๐(๑๓๐)	๑๐๐.๐(๘๘)	๑๐๐.๐(๖๑๓)

- หมายเหตุ ^๑ ไม่รวมผู้ที่โสดและไม่ตอบ ๑๕๔ ราย (กรุงเทพมหานคร) ๑๕๐ ราย (เขตเทศบาลอื่น) ๑๑ ราย (ชนบทพัฒนา) ๑๕ ราย (ชนบทด้อยพัฒนา) และ ๓๓๐ ราย (ทั้งประเทศ)
- ^๒ ไม่รวมผู้ที่เป็นโสด หม้ายหย่าและแยกกันอยู่ และไม่ตอบ ๒๑๖ ราย (กรุงเทพมหานคร) ๒๐๑ ราย (เขตเทศบาลอื่น) ๖๗ ราย (ชนบทพัฒนา) ๕๗ ราย (ชนบทด้อยพัฒนา) และ ๕๔๑ ราย (ทั้งประเทศ)
- ^๓ ไม่รวมผู้ที่ไม่ใช้ในปัจจุบัน เป็นโสด หม้าย หย่า และแยกกันอยู่ ผู้ที่ตั้งครรภ์และผู้ที่ไม่ตอบว่าไม่ทราบ ไม่ตอบ ๓๑๘ ราย (กรุงเทพมหานคร) ๓๕๐ ราย (เขตเทศบาลอื่น) ๑๗๑ ราย (ชนบทพัฒนา) ๒๐๘ ราย (ชนบทด้อยพัฒนา) และ ๑,๐๘๗ ราย (ทั้งประเทศ)

ความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร และความคิดเกี่ยวกับการทำหมัน ตารางที่ ๗ พบว่า สามในสี่ของหัวหน้าครัวเรือน คิดที่จะเว้นระยะการมีบุตร หัวหน้าครัวเรือนในเขตชนบทพัฒนา และ ชนบทด้อยพัฒนา คิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรร้อยละ ๘๐.๕ และ ๘๓.๙ ตามลำดับ ขณะที่ในเขตเมือง คือ กรุงเทพมหานคร และเขตเทศบาลอื่น คิดที่จะเว้นระยะการมีบุตรร้อยละ ๖๙.๖ และ ๗๕.๐

ในเรื่องความคิดเกี่ยวกับการทำหมันพบว่า หัวหน้าครัวเรือนที่คิดจะทำหมันและไม่คิดจะทำหมัน มีจำนวนเกือบเท่ากัน กล่าวคือ หัวหน้าครัวเรือนที่คิดจะทำหมัน มีร้อยละ ๓๔.๓ และไม่คิดจะทำหมัน ร้อยละ ๓๖.๐ ความแตกต่างทางความคิด ระหว่างเขตเมือง และ เขตชนบท เห็นได้ชัด กล่าวคือ ในเขตเมือง (กรุงเทพมหานคร และ เทศบาลอื่น) หัวหน้าครัวเรือนที่คิดจะทำหมันสูงกว่าไม่คิดจะทำหมัน ส่วนในเขตชนบทกลับพบเป็นตรงกันข้าม

ต่อคำถามที่ว่าใครเป็นคนที่ควรทำหมัน พบว่าหัวหน้าครัวเรือนต้องการให้มีการทำหมันหญิงมากกว่าทำหมันชายถึง ๓ เท่า และเมื่อแยกพิจารณาเป็นเขตเมืองและชนบท ก็พบในแบบแผนเดียวกัน เพียงแต่ในเขตชนบท คือ ชนบทพัฒนา และชนบทด้อยพัฒนา หัวหน้าครัวเรือนต้องการให้มีการทำหมันหญิงมากกว่าทำหมันชายถึง ๔ เท่า ขณะที่เขตเมือง คือ กรุงเทพมหานคร และ เขตเทศบาลอื่น ความต้องการนี้มีประมาณ ๒.๖ เท่า

สำหรับผู้ที่ไม่คิดจะทำหมันมีสาเหตุมาจาก การมีอายุมาก หรือภรรยาหมดประจำเดือนมากที่สุด คือร้อยละ ๔๓.๓ รองลงมา คือ กลัวทำงานหนักไม่ได้ กลัวอันตราย และกลัวเป็นโรคประสาท ร้อยละ ๒๒.๒ และหัวหน้าครัวเรือน ต้องการมีลูกอีกร้อยละ ๒๑.๑ และเมื่อพิจารณาตามเขตที่อยู่อาศัยก็พบในแบบแผนเดียวกัน ที่น่าสังเกตคือ หัวหน้าครัวเรือนที่ตอบว่ากลัวบาป มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ ๒.๕ ซึ่งแสดงว่าในความรู้สึกของประชากรตัวอย่าง ศาสนาไม่ได้มีอิทธิพลในเชิงลบต่อความคิดที่จะทำหมัน

ตารางที่ ๗ อัตราส่วนร้อย ของความคิดเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร และความคิดเกี่ยวกับการทำหมันของหัวหน้าครัวเรือน และ เขตที่อยู่อาศัย

	กรุงเทพมหานคร	เขต เทศบาลอื่น	ชนบทพัฒนา	ชนบทด้อยพัฒนา	ทั้งประเทศ
ความคิดเกี่ยวกับ					
การเว้นระยะ					
การมีบุตร^๑					
เว้นระยะ	๖๙.๐ (๓๑๑)	๗๕.๐ (๔๐๗)	๘๐.๕ (๒๒๓)	๘๓.๙ (๒๑๓)	๗๕.๗ (๑๑๕๔)
ไม่เว้นระยะ	๓๑.๐ (๑๔๐)	๒๕.๐ (๑๓๖)	๑๙.๕ (๕๔)	๑๖.๑ (๔๑)	๒๔.๓ (๓๗๑)
รวม	๑๐๐.๐ (๔๕๑)	๑๐๐.๐ (๕๔๓)	๑๐๐.๐ (๒๗๗)	๑๐๐.๐ (๒๕๔)	๑๐๐.๐ (๑๕๒๕)

ตารางที่ ๗ อัตราส่วนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับการเว้นระยะการมีบุตร และความคิดเห็นเกี่ยวกับการทำหมัน ของหัวหน้าครัวเรือน และเขตที่อยู่อาศัย (ต่อ)

	กรุงเทพมหานคร	เขตเทศบาลอื่น	ชนบทพัฒนา	ชนบทด้อยพัฒนา	ทั้งประเทศ
ความคิดเห็นเกี่ยวกับ					
การทำหมัน^๒					
ทำหมัน	๓๘.๐ (๑๐๔)	๓๘.๖ (๑๓๑)	๓๐.๓ (๖๖)	๒๓.๒ (๔๕)	๓๔.๓ (๓๔๖)
ไม่ทำหมัน	๒๔.๐ (๖๔)	๒๗.๘ (๘๒)	๔๒.๗ (๙๓)	๕๕.๓ (๑๑๕)	๓๖.๐ (๓๖๔)
ทำหมันแล้ว	๓๗.๐ (๘๘)	๓๒.๖ (๑๐๘)	๒๗.๐ (๕๘)	๑๗.๕ (๓๔)	๒๘.๗ (๓๐๐)
รวม	๑๐๐.๐ (๒๖๗)	๑๐๐.๐ (๓๓๑)	๑๐๐.๐ (๒๑๘)	๑๐๐.๐ (๑๙๔)	๑๐๐.๐ (๑๐๑๐)
ใครควรจะทำหมัน^๓					
ผู้ชาย	๑๑.๗ (๓๐)	๘.๑ (๒๖)	๖.๔ (๑๔)	๓.๖ (๗)	๗.๘ (๗๗)
ผู้หญิง	๒๔.๕ (๖๓)	๒๗.๕ (๘๘)	๒๒.๑ (๔๘)	๑๗.๕ (๓๔)	๒๓.๖ (๒๓๓)
ไม่คิดจะทำหมัน	๒๕.๓ (๖๕)	๓๐.๖ (๙๘)	๔๔.๒ (๙๖)	๖๑.๕ (๑๒๐)	๓๘.๓ (๓๗๙)
ทำหมันแล้ว	๓๘.๕ (๙๙)	๓๓.๘ (๑๐๘)	๒๗.๒ (๕๘)	๑๗.๕ (๓๔)	๓๐.๓ (๓๐๐)
รวม	๑๐๐.๐ (๒๕๗)	๑๐๐.๐ (๓๒๐)	๙๙.๙ (๒๑๗)	๙๙.๙ (๑๙๕)	๑๐๐.๐ (๙๘๙)
สาเหตุที่ไม่คิด					
ทำหมัน^๔					
กลัวทำงานหนักไม่ได้, กลัวอันตราย, กลัวเป็นโรคประสาท	๒๔.๖ (๑๕)	๒๔.๔ (๒๒)	๑๘.๕ (๑๗)	๒๒.๑ (๒๕)	๒๒.๒ (๗๙)
กลัวบาป	๔.๙ (๓)	๓.๓ (๓)	-	๒.๖ (๓)	๒.๕ (๙)
วิธีที่ใช้อยู่ในปัจจุบันดีอยู่แล้ว	๖.๖ (๔)	๓.๓ (๓)	๖.๕ (๖)	๖.๒ (๗)	๕.๖ (๒๐)
ต้องการมีลูกอีก	๑๙.๗ (๑๒)	๒๕.๖ (๒๓)	๑๗.๕ (๑๖)	๒๑.๒ (๒๔)	๒๑.๑ (๗๕)
อายุมากแล้ว, ภรรยาหมดประจำเดือน	๓๔.๔ (๒๑)	๓๗.๘ (๓๔)	๕๔.๔ (๕๐)	๕๓.๕ (๕๙)	๔๓.๓ (๑๕๕)
ไม่ชอบและอื่นๆ	๙.๘ (๖)	๕.๖ (๕)	๓.๓ (๓)	๕.๕ (๕)	๕.๓ (๑๙)
รวม	๑๐๐.๐ (๖๑)	๑๐๐.๐ (๙๐)	๑๐๐.๑ (๙๒)	๙๙.๙ (๑๑๓)	๑๐๐.๐ (๓๕๖)

- หมายเหตุ
- ๑ ไม่รวมผู้ไม่ทราบ ไม่ตอบ หรือตอบแทนหัวหน้าครัวเรือน ๕๔ ราย (เขตกรุงเทพมหานคร) ๕๕ ราย (เขตเทศบาลอื่น ซึ่งเขตนี้นรวมผู้ตอบว่า ขึ้นอยู่กับคู่สมรส ๒ ราย) ๒๔ ราย (ชนบทพัฒนา) ๔๒ ราย (ชนบทค้อยพัฒนา ซึ่งเขตนี้นรวมผู้ตอบว่า ขึ้นอยู่กับคู่สมรส ๑ ราย) และ ๑๗๕ ราย (ทั้งประเทศ)
  - ๒ ไม่รวมผู้ที่เป็นโสด หม้าย หย่า และแยกกันอยู่ และผู้ที่ไม่ทราบ ไม่ตอบ หรือ ตอบแทนหัวหน้าครัวเรือน ๒๓๘ ราย (กรุงเทพมหานคร) ๒๖๗ (เขตเทศบาลอื่น) ๘๓ ราย (ชนบทพัฒนา) ๑๐๒ ราย (ชนบทค้อยพัฒนา) และ ๖๕๐ ราย (ทั้งประเทศ)
  - ๓ ไม่รวมผู้ที่เป็นโสด หม้าย หย่า และแยกกันอยู่ และผู้ที่ไม่ทราบ ไม่ตอบ หรือ ตอบแทนหัวหน้าครัวเรือน
  - ๔ ไม่รวม ผู้ที่คิดจะทำหมั้น ทำหมั้นแล้ว เป็นโสด หม้าย หย่า และแยกกันอยู่ และ ผู้ที่ไม่ทราบ ไม่ตอบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย